

Lyhyt johdanto Vallankumouksellisten neuvostokommunistien ohjelmajulistukseen

Julkaisemme tässä numerossa *Vallankumouksellisten neuvostokommunistien (bolshevikit)* ohjelmajulistuksen. Tämä asiakirja on historiallinen. Onhan se julkaistu yli 40-vuotta sitten. Kuitenkin se antaa kuvaa niin Neuvostoliiton historiasta, kuin kommunistisen liikkeen kansainvälisestä tilanteesta varsinkin 1960-luvulla.

Neuvostoliiton historiaa ja kokemuksia ei ole analysoitu Suomessa lähimainkaan riittävästi. Ne arviot, joita eri tahot (myös työväenliikkeen sisällä) ovat esittäneet, ovat olleet enemminkin yleistyksiä. Toisaalta monet arviot Neuvostoliiton kokemuksista on luettava lähinnä mielipiteiksi. Näin on asian laita jopa eri puolueiden asiakirjoissa.

Tarkoituksemme ei ole tässä tuoda esiin mitään kokonaisvaltaista ja tyhjentävää esitystä Neuvostoliiton hajoamiseen johtaneista tekijöistä. Haluamme kuitenkin tutustuttaa ja muistuttaa mieliin lukijoille sen keskustelun, jota käytiin 60-luvulla Neuvostoliiton ja kansainvälisen kommunistisen liikkeen suunnasta.

Koko 60-lukua tietyllä tapaa leimasi vallankumouksellisen Kiinan nousu kulttuurivallankumouksineen ja sen ideologinen välirikko Neuvostoliiton kanssa. Vaikka kulttuurivallankumous päättyi saavuttamatta tarkoitustaan ja ns. maolainen ideologia hiipui maailman mitassa, on syytä nostaa kriittiseen tarkasteluun se kritiikki, jota *Kiinan Kommunistinen puolue (KKP)* esitti *Neuvostoliiton kommunistisen puolueen (NKP)* linjaa kohtaan.

Ottamatta enemmälti kantaa *Mao Tse-tungin* (1893-1976) ajatuksiin, on rehellisyyden nimissä sanottava, että suuri osa siitä kritiikistä jota ns. maolaiset esittivät, osoittautui todenmukaiseksi Neuvostoliiton kohdalla. KKP nousi voimakkaasti kritisoimaan NKP:n pääsihteerin *Nikita Hrushtshovin* (1894-1971) linjaa ja hänen arviotaan *Josif Stalinin* (1879-1953) merkityksestä. Hrushtshov esitti NKP:n 20. edustajakokouksen (1956) yhteydessä ensimmäistä kertaa monella tapaa kielteisen arvion Stalinista ja hänen työstään NKP:n ja Neuvostoliiton johdossa. NKP:n 20 edustajakokouksessa myös mm. kehiteltiin teesejä sosialismin ja imperialismin välisestä rauhanomaisesta rinnakkainolosta ja rauhanomaisesta siirtymisestä sosialismiin. Erityisesti maataloudessa alettiin korostaa osuuskunnallisen (kolhoosi) omistuksen merkitystä entisen valtion (sovhoosi) omistuksen sijaan.

NKP:n ja KKP:n välinen ideologinen ristiriita kuitenkin muodostui täydelliseksi välirikoksi NKP:n 22. edustajakokouksen (1961) jälkeen. Tässä kokouksessa NKP julisti uuden aikakauden alkaneeksi Neuvostoliiton historiassa; kommunismin rakentamisen aikakauden. NKP hyväksyi myös uuden puolueohjelman, joka oli kommunismin rakentamisen ohjelma. Arvio uuden aikakauden alkamisesta oli saanut vahvistusta myös NKP:n ylimääräisessä 21. edustajakokouksessa (1959), jonka keskeinen johtopäätös oli,

että sosialismi on voittanut Neuvostoliitossa täydellisesti ja lopullisesti. Voidaan sanoa, että NKP:n politiikassa tapahtui käänne 20. edustajakokouksesta lähtien. Perusteiltaan NKP:n politiikka ja linja ei oleellisesti siitä muuttunut koko Neuvostoliiton olemassaolon aikana.

KKP vastasi NKP:n linjaan esittämällä sille voimakkaita syytöksiä revisionismista ja oikeisto-oppportunismista, sekä marxismileninismien hylkäämisestä. Voimakasta kritiikkiä KKP esitti myös osuustoiminnallista maataloustuotantoa vastaan, jota Neuvostoliitossa voimakkaasti tuettiin. NKP vastasi syyttämällä KKP:tta dogmaattisuudesta ja vasemmisto-revisionismista.

Tärkeään osaan varsinkin kiistan alkuvaiheessa nousi myös kysymys Stalinista.

KKP:n arvion mukaan Hrushtshovin johdolla tehty NKP:n arvio Stalinista ei ollut perusteiltaan marxilainen. KKP myönsi Stalinin tehneen virheitä, mutta asetti hänet eri asemaan ja merkitykseen kokonaisuutta ajatellen. KKP:n mukaan Stalinin ansiot olivat huomattavasti merkittävämmät kuin hänen puutteensa ja virheensä.

NKP:n ja KKP:n kiistan seurauksena kansainvälinen kommunistinen liike alkoi jakaantumaan kahteen leiriin: Kiinan ja Neuvostoliiton tukijoihin. Tämä jako näkyi myös Euroopassa ja Suomessakin. Niin sanottu maolainen liike toimi myös täällä vuosien ajan aktiivisesti. Euroopassa Albania Enver Hoxhan johdolla siirtyi tukemaan Kiinan linjaa. Albania erosi sittemmin myös Varsovan liitosta.

KKP:n ja ns. maolaisten arviot kapitalismin palauttamisesta Neuvostoliitossa ovat osoittautuneet harvinaisen kaukonäköisiksi. Toisaalta Kiinassa tapahtuneet muutokset ja Maon kuolema johti

myös maolaiset kriisiin. Kapitalismin restauraatio on nykypäivää Kiinassa tänään ja maolaisten synkät visiot Neuvostoliiton tulevaisuudesta ovat toteutuneet myös Kiinassa. Maolainen liike kuihtui länsimaissa näköalattomuuteen Kiinan linjan muututtua Deng Xiaopingin (1904-97) noustua Kiinan johtoon ja aloitettu “uudistuspolitiikkansa”. Se linjanmuutos, joka NKP:ssa tapahtui Stalinin kuoltua, tapahtui KKP:ssa Maon kuoltua.

Historiasta kiinnostuneille löytyy varsin kivuttomasti aineistoa NKP:n politiikasta. Suomessa on julkaistu pilvin pimein Neuvostoliitossa tuotettua kirjallisuutta. Hyvän kuvan NKP:n linjauksista 70-luvun puoliväliin saakka antaa teos *Neuvostoliiton kommunistisen puolueen historia (lyhyt esitys)*, Kustannusliike edistys, Moskova 1975. Näkökulmaa Hrushtshovin politiikkaan tuo esim. *Tie kommunismiin (Kokoelma NKP:n XXII edustajakokouksen aineistoa)*, Vieraskielisen kirjallisuuden kustannusliike, Moskova 1961. Stalinin omiin ajatuksiin voi tutustua mm. hänen teoksistaan *Leninismen perusteista ja Leninismien kysymyksistä*, Karjalais-Suomalaisen SNT:n valtion kustannusliike, Sortavala 1951.

Kiinan kommunistisen puolueen tai maolaisen liikkeen näkökulmasta kirjoitettuja tekstejä on varsinkin suomeksi melko vaikea nykyään löytää. Varsinkin *Helsingin marxilais-leniniläinen seura* julkaisi toimintansa aikana (1960-70 luvulla) paljonkin KKP:n aineistoa mm. *Punakaarti-* lehdessä. Näitä lehtiä voi kysyä eri yliopistojen kirjastoista, joista niitä saattaa löytyä. Internetistä on saatavilla runsaasti varsinkin englannin kielistä aineistoa. Esimerkiksi osoitteesta www.marx2mao.org löytyy KKP:n yhdeksänsäinen “kirjeenvaihto” NKP:n kanssa otsikolla *The polemic on the general line of the international communist movement*, joka on julkaistu vuosina 1963-64. Siinä käsitellään laajalti kansainvälisen kommunistisen liikkeen kysymyksiä. Myös

osoitteesta www.marxist.org löytyy Maon tekstejä. Tällä internet-arkistolla on myös suomenkieliset sivut, jotka tosin eivät ole kovin laajat.

Neuvostoliiton hajoamisesta on jo sen verran aikaa, että asioiden avoimen ja kriittisen tarkastelun aika alkaa olla kypsä. Nyt julkaistava Vallankumouksellisten neuvostokommunistien (bolshevikit) ohjelmajulistus tuo esiin ne kysymykset joista NKP:n ja KKP:n välillä kiisteltiin. Toisaalta asiakirja on omalla tavallaan myös neuvostoliittolaisten “toisinajattelijoiden” puheenvuoro. Yleensä länsimaissa mielletään sosialistisissa maissa olleet “toisinajattelijat” porvarillisen ajattelun ja “demokratian” kannattajiksi. Näin ei välttämättä ole ollut tai ole vielä tänäkään päivänä.

Kirjoita Jäänmurtajaan!

Otamme vastaan kaikenluonteisia kirjoituksia, kuvia ja hyviä ideoita. Materiaalin voi osoittaa toimitukselle osoitteeseen:

toimitus@mlys.net

Emme vastaa kaiken saamamme materiaalin julkaisemisesta.